

מבוא לשיטת מונטסורי

מאת: מיכל גבאי

מבוא לשיטת מונטסורי

1. פתיחה

מי לא מכיר את משחק הילדים "טלפון שבור"?! אותו משחק בו היינו מעבירים מאחד לשני בלחישה את המילה ששמענו, עד שהאחרון בשורה היה מכריז בקול את המילה כפי ששמע.

ואז מה?

אז בדרך כלל היה פורץ סביב צחוק גדול נוכח ההבדל בין המילה בסוף לזו שנשלחה בהתחלה. לפעמים נדמה לנו שגם במונטסורי יש פער כזה או אחר בפרשנות השיטה (: פער שמקורו כמובן ברצון טוב ומתוך כוונה להעביר הלאה את הבשורה המונטסורית בקבוצה ומחוצה לה. ישבנו וחשבנו - איך ניתן להמשיך ולהנגיש את המידע וזאת מבלי ליצור "טלפון שבור" בדרך? כיצד אפשר לייצר סוג של תהליך למידה משותף, שינחיל לנו את הפרקטיקה, לצד מושגי יסוד בסיסיים והבנה יותר מעמיקה? ובכן, כתבנו את המבוא: "מונטסורי - נעים להתחיל להכיר!" בחוברת זו נגיש את החומרים בצורה שיטתית, "לבנה על לבנה", ליצירת תמונה כמה שיותר מלאה ושלמה על העולם המופלא שמריה מונטסורי הגתה. מטרת החוברת הזו היא לעזור לנו בעצם להבין איך הכל התחיל ומה הרציונל מאחורי השיטה. להבין מהו "המוח הסופג", מהן "תקופות רגישות" ואיך אפשר לזהות אותן? (רמז: לא להתערב) כיצד אפשר ליצור "מרחב מחנך" עם הסביבה הביתית שלנו?

מבוא לשיטת מונטסורי

מהם שלבי ההתפתחות ומה מתאים באיזה גיל?

וזו רק ההתחלה...

כדי שנוכל לבנות יחד תהליך למידה מסודר, חשוב בכלל להבין מהי חשיבה מונטסורית ובמילים אחרות - להיכנס למונטסורי State of mind.

מבוא לשיטת מונטסורי

2. מריה מונטסורי

אז מי שבכלל התחילה את הכל וזו שבזכותה התכנסנו כאן, היא מריה מונטסורי (1870-1952), ילידת איטליה, בת יחידה להורים משכילים. בגיל 13 החלה ללמוד בבית ספר טכנולוגי, חרף העובדה שהכיל ברובו המוחלט בנים ובזאת סימנה וי על הנחישות שהיתה בה.

כילדה סקרנית, התעניינה מאוד בתחום המדעים והגיעה להישגים מרשימים כבר אז. עוד לפני שהגתה את שיטת החינוך המדוברת, הייתה מריה לאשה הראשונה באיטליה שהוסמכה לרופאה, כאשר ההתמחות שלה הייתה ברפואת ילדים ופסיכיאטריה.

בתקופה זו, היא גם עבדה בבית חולים פסיכיאטרי ושם הייתה אחראית על קבוצת ילדים שהוגדרו: "בלתי ניתנים ללימוד", אשר שהו במקום בתנאים ירודים עד כדי הזנחה.

מריה, שצפתה בהם מהצד (ותזכרו את הפרט הזה כי עוד רגע ניגע בו), הבחינה עד כמה הילדים הללו נטולי גירויים מכל סוג שהוא (מנטלי או פיזי) ועד כמה הסביבה ומי מטעמה, לא מספקת להם אותם. מכאן הדרך לגיבוש החשיבה המונטסורית החלה לאט לאט קורמת עור וגידים...

אותה תצפית שביצעה, הביאה את מריה לבנות לילדים הללו תכנית עזרה פדגוגית ייעודית, הכוללת פעילויות והתנסויות באמצעות אביזרים שעזרו להם לשכלל מיומנויות שונות...

התכנית כל כך הצליחה, עד שבזכותה הם אף צלחו בהמשך מבחנים שנועדו לילדים "הרגילים". מריה הייתה הראשונה להכיר בחשיבות

מבוא לשיטת מונטסורי

התאמת הסביבה והפעילויות שהיא מספקת לילד, תוך עבודה אינדיבידואלית, מתן כבוד הדדי וביטוי הצורך הפנימי. תוך שהיא מעמיקה בעולם החינוך ולומדת את התחום, היא נקראה להקים את "קאזה דה במביני" - בית הילדים (1904), מקום בו ביטאה לראשונה את רעיונותיה במסגרת ילדים "רגילים" ממשפחות קשות יום.

אז מה היה שם בתצפיות הללו שנחשבו עד אז כל כך "מדעיות" ונעת קיבלו הסבה לעולם החינוכי?

התצפיות הן אלו שאיפשרו למריה לאבחן באיזה שלב התפתחותי הילד נמצא, שלבים המחולקים לתקופות גיל ועליהן נרחיב בהמשך. התצפית גם איפשרה להבחין באיזו תקופת רגישות הילד נמצא כרגע, קרי מהו רצונו הטבעי ומהם הגירויים שהוא מעוניין בהם, ודרכם יספוג וילמד את הידע באופן הכי טוב. גם על נושא זה עוד נספר.

אז מה למדנו?

למריה הייתה תפיסה פורצת דרך בכל הקשור לילד, לסביבה ולליווי שלו (המחנך) ועל חשיבות יחסי הגומלין בין כל אלה. שלושת המרכיבים הללו, הם אלה שיוצרים את "המשולש המונטסורי": הילד, הסביבה וההמבוגר.

ברגע שנבין את הילד, את האופן בו כדאי לגשת אליו וכיצד להכין עבורו את הסביבה, נוכל ליצור מודל מונטסורי בחיי היום יום שלנו וזו חברים, בשורה של ממש (:

"Only through freedom and environmental experience is it practically possible for human development to occur."

מבוא לשיטת מונטסורי

3. הילד - מישורי התפתחות

אחרי שהתחלנו להכיר את הרקע של מריה מונטסורי, והכרנו את המשולש המונטסורי, בפרק זה נפנה להעמיק במושג השראתה - הילד.

אז... מיהו הילד?

מה הופך אותו ליצור כה מופלא והאם אפשר לנסות ולחקור מה מניע אותו? התשובה היא כמובן חיובית וכצפוי מעניינת מאוד! זוכרים את התצפיות ששימשו את מריה לאורך הדרך?

ובכן,

בהמשך לאלה היא ביססה את "תאוריית ההתפתחות של הילד" אשר בבסיסה עומדת החלוקה לקבוצות גיל וההבנה כי "פעילות המוח היא שונה בכל שלב ושלב". לכל קבוצת גיל יש מאפיינים שונים ויחודיים לה. עד כדי כך, שמונטסורי עצמה, השוותה את המעבר משלב לשלב, כ"היוולדות מחדש, שוב ושוב..."

וזו כשלעצמו ממחיש לנו עד כמה קיים שוני.

החלוקה לשלבים נעשתה באופן הבא:

תקופת הינקות - גילאי לידה עד 6 שנים

תקופת הילדות - גילאי 6-12 שנים

תקופת ההתבגרות - גילאי 12-18 שנים

תקופת הבגרות המוקדמת - גילאי 18-24 שנים

שלבים אלו נקראים "מישורי התפתחות".

מבוא לשיטת מונטסורי

בכל אחד ממישורי ההתפתחות,

ישנם מאפיינים שונים מבחינה פיסיית, רגשית, חברתית וקוגניטיבית וכתוצאה מכך ישנם צרכים שונים. לפני שנסביר יותר על כל שלב, חשוב לזכור את נקודת המוצא שלנו והיא שהילד הינו אוטוידקט! כלומר, הילד יודע ללמד את עצמו, באופן טבעי וספונטני והתפקיד שלנו הוא לאפשר לו לעשות זאת, באמצעות הסביבה והאיבזור המתאים. סיפוק הצרכים "בהתאם לשלב ההתפתחותי", מעניק הזדמנות בלתי חוזרת, לחוויית למידה אופטימלית ומכאן לתחושת סיפוק והצלחה.

כיצד מאופיינת תקופת הינקות?

(לידה עד 6 שנים) מבנה המח של ילדים בינקות נקרא: המוח הסופג "Absorbent Mind" כלומר, הילד לומד דרך החושים וללא מאמץ, ע"י אינטרקציות שונות עם הסביבה, דרכן הוא סופג ידע וכישורים שהוא מפתח. זהו שלב מאוד חושי ומוחשי, בו חלים המון שינויים פיסיים בגוף הילד (מתחיל לזחול, ללכת, לרוץ...), הוא רוצה לאכול כל שעתים וזקוק להרבה שינה (כן, זה ה"הרבה שינה" שלו...).

היא לומדת לשלוט בגוף שלה וזקוקה להרבה תנועה חופשית. הם אוהבים לעשות כל דבר שוב ושוב (חזרתיות- להכניס ולהוציא מהקופסה...) והם רוצים לעשות הכל לבד! (עצמאות- עוד נדון בה בהרחבה)

בגילאי שנתיים, היא מתחילה להיות מודעת לראשונה, להיותה ישות נפרדת מההורה ואז מופיע הרצון הפנימי שלה. היות וחשוב לה להיות נפרדת מההורה, היא בהכרח מתחילה להתנגד, לכל מה שההורה מציע ("גיל שנתיים הנורא - Terrible Two").

מבוא לשיטת מונטסורי

בגילאי 3-6, המוח הסופג עובר למצב הכרתי. כלומר, אחרי שספג כל כך הרבה, עכשיו הוא מתחיל לעשות סדר בכל רשמיו מהעולם. בנוסף, יחסי הגומלין בין הילד לסביבתו, מלמדים אותו גם על מה מקובל ומה לא וכאן בעצם מתחילה ההבנה הראשונית, של מוסר וטוהר מידות.

כיצד מאופיינת תקופת הילדות?

(גילאי 6-12 שנים - שנות היסודי) מבנה המוח בשנים אלו נקרא: המוח המנמק "Reasoning Mind". תקופה זו מאופיינת במעבר מלמידה מוחשית, ללמידה דרך חשיבה מופשטת - חשיבתו של הילד מונחה על ידי כוח ההנמקה, הדמיון והלוגיקה. לכן ילדים בגיל הזה "מתווכחים" כל הזמן. מדובר בתקופה בה הילד מתעניין בעולם שבחוץ ומתפתח אצלו חוש הצדק והמוסר ("פייר/לא פייר").

כמו כן, הילד מגבש לעצמו חשיבה עצמאית והוא מחפש אחר שייכות חברתית (במילים אחרות, זהו תור הזהב של ה"חבורה"! :), תקופה זו נקראת גם "תקופת העדר". זוהי תקופה בה יש יציבות פיסיית, (הם גדלים אבל יש מעט שינויים כבר, עד גיל ההתבגרות שההורמונים יתחילו) המאפשרת להתפנות ללמידה והפנמה, של המיומנויות שנרכשו בתקופת הינקות.

כיצד מאופיינת תקופת ההתבגרות?

(גילאי 12-18 שנים) מבנה המוח כעת נקרא: "המוח הרגשי Emotive mind" באופן צפוי, בזכות ההורמונים, זוהי תקופה המאופיינת בחוסר יציבות ובהמון שינויים פיזיים ורגשיים (זוכרים את ההרגשה ש"רק אני מרגישה כך"?) הילדים שוב זקוקים לאכול ולישון מלא, קצת כמו

מבוא לשיטת מונטסורי

בתקופת הינקות שוב... הם כמו הגוזלים שקצת גדלו ועכשיו מכוסים בפלומה לא אחידה והם מנסים לנפנף בכנפיים... ברור לכל מי שמסתכל, שהם לא ממש בשלים עדיין לעוף, אבל הם מנפנפים במרץ: הילד מתנסה בחשיבה ביקורתית - מי אני מול הסביבה? איך הסביבה (ההורים, המורים...) מול האידיאלים הגדולים. ואיך אתם חושבים שאנחנו מול האידיאל? לא משהו לתפיסתה...

כיצד מתאפיינת תקופת הבגרות המוקדמת?

(גילאי 18-24 שנים) תקופה זו מתאפיינת ביציבות פיסית שוב ובהסתכלות פנימית ורוחנית. מתפתחת עצמאות כלכלית ודברים מתחילים לקבל פרופורציה נכונה. יש איזשהו כיוון שמתחיל להתגבש מבחינת הדרך שלהם בעולם והעמקה של מערכות יחסים בחיים.

4. הילד - תקופות רגישות (א')

בפרק הקודם למדנו להכיר את תאוריית התפתחות הילד המונטסורית, את קבוצות הגיל הנקראות "מישורי התפתחות" ומהי הסיבה לחלוקה כפי שנעשתה, שהיא פעילות המוח השונה בכל שלב ומכאן שהצרכים שונים וגם - הרגישויות של הילד...

בפרק זה ניגע במושג שנקרא: **"תקופות רגישות של הילד"**

מכירים את זה שהילד שלנו פתאום מחליט להתחיל לטפס במדרגות? וכל פעם כשהוא רואה מדרגות מרחוק, העיניים שלו נוצצות בהתלהבות, כאילו שהוא רואה הר של גלידה? כמה פעמים הוא עלה וירד? עד שיום אחד זה פשוט נעלם, בדיוק כמו שזה הגיע כך זה הסתיים. כך נראית תקופת רגישות.

תקופת רגישות היא דחף פנימי עז, המניע את הילד להתעניין בתחום התפתחותי. יודעים איך מריה מונטסורי גילתה אותן? היא התבוננה במחקר על גורי חתולים, שבו הגורים שגדלו בחושך ללא אור, נותרו עיוורים ולא התפתחה יכולת הראייה (הופך את הבטן המחקר הזה, אבל נחזור לנושא) אותו דבר היה קורה לגוזל צעיר- אם הוא לא יניע את הכנפיים עד גיל מסוים, הוא כבר לא יצליח לעוף.

כלומר, הטבע בנוי כך, שלאחר הלידה אנחנו עדיין מתפתחים והגורים "מתוכנתים" בצורה מדוייקת, להתנהג בצורה מסויימת- כדי שיתפתחו בצורה אידאלית. גם גורי האדם (:

כשמונטסורי הבינה זאת, היא קראה לכך "תקופות רגישות" ועשתה מיפוי של כל התקופות הללו וזה מרתק לראות איך לכל הילדים, בכל

מבוא לשיטת מונטסורי

מקום בעולם, יש בדיוק את אותן תקופות רגישות. רוב תקופות הרגישות מתרחשות, במהלך 6 השנים הראשונות לחיי הילד ואלו כמה מהן:

"תקופת רגישות לתנועה"

למעשה מתחילה כשהעובר נע ברחם ועד סביבות גיל 6 שנים. התינוק מנסה לזוז כל הזמן, להתהפך, לזחול, להיעמד ועד לרוץ הוא משכלל את המוטוריקה הגסה שלו ובמקביל נוגע בכל דבר וחוקר, כשהוא משכלל את המוטוריקה העדינה שלו ואת הקשר עין-יד שבכך עוזרת לו גם, "תקופת הרגישות לחפצים קטנים".

"תקופת רגישות לשפה"

מכירים ילדים שדוברים שפה שנייה כשפת אם? וכאלו שדוברים 3 שפות כשפת אם? אולי אפילו 4 שפות? עד גיל 6 ישנו חלון הזדמנויות ייחודי, לקליטת שפה מדוברת, שהילד לומד ללא מודעות וללא מאמץ פשוט ע"י שמיעה וחיכוך הסביבה. אם הוא ידבר עברית עם אמא, צרפתית עם אבא, ערבית עם סבא ואנגלית עם סבתא- הוא ישלוט בקלות בכל 4 השפות (נכון שכל אחת מהשפות בפני עצמה, תתקדם מעט לאט יותר, אבל הוא ישלוט בקלות בכולן)

חשוב להבין!

אין לנו היכולת לנתב או להחליט, מה תהיה המשיכה של הילד בכל תקופה, או מתי היא תתחיל ותסתיים, אלא רק היכולת לתת מענה מותאם.

נסו לתצפת על הילדים ולגלות -
מהי תקופת הרגישות שלהם כרגע?

5. הילד - תקופות רגישות (ב')

בפרק זה נמשיך להתרגש ולחקור, את תקופות הרגישות העיקריות בחיי הילד, במהלך 6 השנים הראשונות לחייו. בפרק הקודם נגענו בתקופות הרגישות לתנועה ולשפה.

בפרק זה, נרצה להכיר לכם עוד 2 תקופות רגישות מעניינות, שאולי כבר הזדמן לכם להבחין בביטוי שלהן אצל ילדכם ואולי עדיין לא. כך או כך - אנחנו כבר מבינים שתקופות הרגישות, הן אוניברסליות ומופיעות בשלבי ההתפתחות השונים.

בנוסף, החוויה שבבסיס תקופות הרגישות, היא עצם הלימוד של מיומנות מסוימת, אותה הילדה מבקשת לרכוש. כך למשל צליחת דילוג מעל מכשול (רגישות לתנועה) או מענה בשפה החדשה שזה עתה נלמדת (רגישות לשפה) יעניקו לילד את תחושת סיפוק הצורך הפנימי שלו ומיצוי הפוטנציאל באותה תקופה.

תקופת ה"רגישות לסדר וארגון" -

מכירים את זה שהילד מסדר את כל המכוניות שלו בשורה? או את כל הנעלים של כולם? הילדים בשלב הזה יוצרים סדר חיצוני שעוזר להם לעשות סדר פנימי - בתוכם. זוכרים שמבנה המוח בשלב הזה נקרא המוח הסופג? הילדה ספגה וספגה המון רשמים מהעולם שסביבה וכעת היא מנסה לעשות בהם סדר, למיין ולקטלג את כל מה שקלטה, כדי להבין הבנה פנימית של העולם.

זוהי אחת התקופות הראשונות בחיי הילד בהן קיים צורך במוכר ובקבוע. קרה לכם שנכנסתם לקניון גדול ולא מוכר לכם והתעוררה

מבוא לשיטת מונטסורי

אצלכם תגובה רגשית כלשהי? משהו בהמולה ובזרות של המקום, עם כל המסדרונות והמעברים, דרש מכם איזושהי התארגנות פנימית מחודשת, גם אם זה לרגע אחד וזה מיד עבר...

כעת דמיינו איך זה מרגיש כשאתה ילד, בשנים הראשונות לחיים וכמעט הכל מסביב מרגיש זר ולא מוכר. לכן יש להם צורך בדמות מוכרת, בשגרה בסביבה קבועה וידועה ובציפייה למצוא חפצים במקום בו הונחו מראש. מאוד עוזר להם סדר יום קבוע, כשהדגש הינו על "מה מגיע אחרי מה" כדי שיוכלו לצפות מה הולך לקרות. אלה ועוד יעניקו לילדה תחושת ארגון וסדר ויגבירו את הבטחון העצמי שלה.

תקופת ה"רגישות לעידון החושים" -

למי כאן יצא להבחין פתאום בילד שלו, כשהוא באמצע טעימה קולינרית של כפכף האצבע, שבטעות נותר מיותר בסלון? או בילדה שלכם כשהיא במסע מישוש מרתק, של כח האשפה כשהוא סגור, או חלילה... כפתוח? (:
ובכן חברים, תגידו שלום לתקופה בה ההתרשמות של הילד מהסביבה, מתבצעת באמצעות כל (אבל כל) החושים! זהו חלון הזדמנויות מיוחד מאוד, שבו מריה מונטסורי זיהתה הזדמנות יקרה מפז. היא פיתחה תחום לימוד חווייתי שלם שנקרא: "חושים" אשר בעבודה עם עזרי לימוד ייחודיים הילד יכול לחקור את העולם בצורה מדעית ולתול העמיק את החוויה החושית.

קשה מאוד להמחיש זאת בכתיבה, כי אתם לא רואים את העזרים עצמם, אבל אנסה בדוגמה מחיי היומיום:

כשילד מסתכל על פרח הוא אדום ויפה. אבל אם נעמיק מבט ונחקור מדעית, נראה שעלי הכותרת אומנם אדומים, אבל הקצוות נהיים כתומים,

מבוא לשיטת מונטסורי

והאבקנים צהובים, בעוד עמוד העלה שחור. כלומר החקירה המדעית, של חוש הראייה במקרה זה, לימדה את הילד להבחין בפרטים, להתבונן יותר לעומק ובעצם חידדה את החוש ואת ההבנה והתרגום של המוח, למה שהעין קולטת.

נקנח בציטוט מופלא של מריה מונטסורי אחד מיני רבים ונהדרים, אשר ממחיש בפשטות הראויה, את מה שהילד זקוק לו בשלבים השונים בחייו וזה בעיקר לאפשר לו את הסביבה ו...לתת לו להיות

"A child who has become master of his acts through long and repeated exercises, and who has been encouraged by the pleasant and interesting activities in which he has been engaged, is a child filled with health and joy and remarkable for his calmness and discipline."

מבוא לשיטת מונטסורי

6. הילד - נטיות טבעיות

מהן בכלל נטיות טבעיות? מה יש בנו, בני האדם, שמביא אותנו לפעול כך או אחרת וטבוע בנו כל כך? הנטיות הטבעיות שלנו, הן הצרכים הבסיסיים שלנו, הן מה שמוביל את דרכנו ברמה הכי הכי ראשונית ומביא אותנו לפעול אינסטינקטיבית כך או אחרת (לחפש שלטים אוניברסליים במקום זה, לטעום בעדינות מאכל לא מוכר, למיין לשקיות את המצרכים בעת הקניות...)

יש לומר, כי הדעות חלוקות בבואנו למנות את כל הנטיות הטבעיות. ובכל אופן בפרק הזה, בחרנו לנכון להציג את 6 הבאות: נציין גם כי את חלק מהנטיות הזכרנו, בהקשר של תקופות רגישות

1. נטייה טבעית לתנועה -

רצון הילד לשכלל את השליטה בגופו ולהתאמן במוטוריקה עדינה וגסה - שלא כמונו, המבוגרים, אשר שואפים למקסימום תוצאה, במינימום פעולה - אצל הילד זה עובד להיפך בדיוק! מונטסורי אמרה ש: "ילדים יוצרים שינוי בסביבה, כדי ליצור שינוי בתוכם" מבחינת הילד מטרת הפעולה, היא לא התוצר (קרי הקלמנטינה הקלופה) אלא הלימוד - הקילוף עצמו...

2. נטייה טבעית לחקירה -

זוהי הסקרנות וחדוות הגילוי, אשר מופיעה בכל מפגש עם טקסטורה מיוחדת, קרן אור שחדרה פנימה או טעמו החדש של מתוק מול מלוח. פשוט אפשרו להם לחקור! בתפקיד שלנו המבוגרים, ישנה חשיבות בסידור הסביבה כך שהילדה תוכל לגלות את הדברים בעצמה.

מבוא לשיטת מונטסורי

שימו לב! יש לנו התנייה ללמד כל הזמן, כי כך לימדו אותנו. במונטסורי אנחנו מלמדים את עצמנו, איך ללמד גם דרך הסביבה. עוד נפרט על כך בהמשך הדרך.

3. נטייה טבעית להתמצאות -

הרצון להתמצא במרחב, להבין מהם הכללים במקום בו אני נמצא ולקיים בתוכי איזושהי הבנה על העולם. בעצם, מרגע הולדתו הילד יבקש לעשות לעצמו סדר בעולם על מנת לדעת להסתגל למצבים שונים. נטייה זו מתכתבת עם הנטייה הבאה בתור -

4. נטייה טבעית ליצירת סדר -

אח! כמה מרגיעה הידיעה, שאת מברשת השיניים תמיד אמצא, בכוס לצד הכיור ושאת מגבת הפנים אפגוש תלויה, או בסלסילה שבמדרג התחתון. כמובן, אין הכוונה שנסדר את הבית על כל חלקיו מביודם ועד ארונות מטבח...אלא רק את מה שרלוונטי עבור הילד. חשוב להבין שסדר זה בעצם קיטלוג וכשיוצרים סדר, יוצרים קטגוריות וכך הילד יכול לחקור את העולם.

5. נטייה טבעית לעצמאות -

נכון שהילדה "מתעקשת" לעשות את הדברים בעצמה (AKA "אני לבד!!!") מאוד חשוב לה לקשור את השרוכים בעצמה, ללחוץ בעצמה על כפתור המעלית ולמזוג בעצמה מים לכוס. אפשרו זאת! מדובר כאן על צורך קריטי בהתפתחות וביכולת של הילד להצליח להגיע לפתרון בעצמו. תפקידנו כאן הוא לעזור, הכי מעט שאפשר -לפתוח רק את קצה החטיף כדי שייתנסו בהצלחת המשימה, לתת קונטרה במעלה המדרגות, כדי

מבוא לשיטת מונטסורי

שימשיכו את הטיפוס בכוחות עצמם. לקרב מעט את הצלחת, כדי שייקחו אותה לבד...

נכון, יש מחיר והוא מגיע בדרך כלל בצורת כאוס - באזור המטבח/סלון/גם וגם (תעשיית המגבונים משגשגת, בזכות התקופה הזו :) אבל המחיר שווה את היכולת לאישור הפנימי: *אני* הצלחתי, *אני* עשיתי זאת!

6. הנטייה הטבעית למשמעות -

כאן נראה כמה קריטי לילד לקחת חלק במשימות היום יום, לתרום לסידור השולחן, לעזור לסחוב את המצרכים ולהוות שותף של ממש, בסביבה בה הוא חי. שלא כמו הלך הרוח לפיו "הבית הוא של ההורים" והילד סוג של אורח...

במונטסורית - הבית שייך לכל בני המשפחה וכולנו שותפים שווים ותורמים בהתאם ליכולותינו.אפשרו לילד לקחת תפקיד ולעזור, כך שירגיש חלק אינטגרלי, במארג המשפחתי ויחווה תחושה שהוא לא רק אהוב, אלא אהוב ומשמעותי.

מבוא לשיטת מונטסורי

7. הסביבה (א)

בואו נסרוק יחד את הנושאים שלמדנו עד כה: ההתחלה שלנו כללה היכרות עם מריה מונטסורי, כשבנקודה הזו הזכרנו את מושג המפתח "המשולש המונטסורי" וחיבות יחסי הגומלין בין שלושת הקודקודים - ילד, סביבה, מבוגר.

בהמשך, צללנו פנימה אל תוך עולם הילד (הוא הקודקוד הראשון) ופירטנו על "תאוריית ההתפתחות של הילד" והחלוקה לקבוצות גיל, בהתאם לפעילות המוח המשתנה בכל שלב, הנקראת "מישורי התפתחות".

לאחר מכן למדנו על "תקופות רגישות" - נושא מרתק שרובו מתבטא בגילאי לידה עד 6 שנים והתקופות שהזכרנו - תנועה, שפה, סדר וארגון, ורגישות לעידון החושים.

הנושא האחרון בו נגענו היה "נטיית טבעיות" וכלל הסבר על הנטייה לתנועה, לחקירה, להתמצאות, לסדר, לעצמאות ולמשמעות. עד כאן באשר לקודקוד "הילד" והבנת צרכיו השונים (והמשתנים)...

משהבנו את זה,

נוכל לפנות להבנה, כיצד צרכי הילד באים לידי ביטוי בסביבה

אז חברים תחזיקו חזק, אנחנו עוברים לקודקוד הבא במשולש המונטסורי: "הסביבה"! הרבה פעמים התנהגות הילדהיא בכלל תוצאה של הסביבה. תחשבו על התנהגות של ילד בבית קפה כשאימו בפגישה והסביבה לא בדיוק מתאימה עבורו...

מבוא לשיטת מונטסורי

מריה אמרה כי: החינוך הוא תהליך שהילד רוכש, בעזרת התנסויות שבסביבה ואינו נרכש על ידי הקשבה למילים כפי שאולי מקובל לחשוב. הסביבה היא זו שתומכת בלמידה של הילד והמאפיינים שלה, (כפי שמיד נתאר) הם אלה שיאפשרו לו למידה בהתאם לצרכיו.

אם כן, מהם מאפייני הסביבה והרציונל העומד מאחוריהם?

מיון ראשוני -

לפני שבכלל נתחיל לגשת לארגון הסביבה המונטסורית, עלינו לתצפת עליה ולהבין מה מתוכה IN ומה OUT. כוונת המיון היא ליצור איזשהו סידור ראשוני. דמיינו ערימות על ערימות של כביסה מקופלת על ספת הסלון... עכשיו דמיינו את התחושה אחרי הפינוי (המייגע) לארונות ואת המראה המלבב של הספה המכונה.

מיידית משהו במערכת שלנו נרגעגם אצל הילד, יש חשיבות רבה לפינוי מה שלא בשימוש (רובנו יודעים לזהות את אותה מסה קריטית ראשונית שאפשר להיפרד ממנה...) ברגע שנוריד את העומס בעיניים, נוכל לאפשר תחושת השקטה.

השלב הבא במיון הראשוני, יהיה לקטלג אתמה שהחלטנו להשאיר על פי נושאים -כלי מטבח, חומרי יצירה, בובות וכד'.

מיקום קבוע - לאחר שעשינו מיון ראשוני, החלטנו מה מיותר ומה נשאר, כעת נפנה למיקום קבוע של הדברים בחדר. כמה פעמים יצא לכם לאבד את המפתחות? לשכוח איפה הנחתם לאחרונה את הנייד? ומה לגבי הקבלה ההיא מהקנייה האחרונה?

ככל שניצור מקומות קבועים לחפצים שלנו, כך יקטן הסיכוי שנאבד

מבוא לשיטת מונטסורי

או נשכח היכן הנחנו אותם. כשילד יודע מה המיקום הקבוע של דפי הציור שלו או היכן תמיד יונח התיק שלו - הוא גם ידע לקיים את הסדר הזה. הסוד הוא ביצירת סביבה שתומכת בהתנהלות היומיומית שלנו - מקומות קבועים שהגישה אליהם נוחה לילדה וקל לה, אינטואיטיבית, לקחת ולהחזיר את הדברים לאותו מיקום.

אחסון שקט -

אז אחרי שמיינו ותרמנו את הדברים שלא בשימוש, גילינו למרבה ההפתעה, שיש עוד כמות לא מבוטלת של חפצים. שלא כולם הולכים להיות מוצגים בחדר. הפתרון למצב הזה קרוי "אחסון שקט" - מדובר בסידור החפצים שאינם בשימוש כרגע, במקום שהילדה אינה רואה (מה שלא רואים, לא מושך את העין).

מטרת האחסון השקט הינה ליצור סביבה מאוזנת מבחינת כמות התרגילים והאלמנטים שבחדר ובתצוגה בפרט. אותה "השקטה" שנוצרת עקב סינון כמות החפצים, נובעת מתוך ההבנה כי הילד מוצף גירויים בקלות יחסית וכי המערכת הסנסורית שלו מיסודה הרבה יותר רגישה משל המבוגרים.

משמעות נוספת לצמצום העומס וכמות התרגילים, היא ביצירת תחושת כבוד כלפי החפץ. במונטסורי, כבוד לחפץ מייצג כבוד לרגש שהילד מרגיש ביחס אליו.

שלא תטעו!

לא מדובר כאן בקידוש החפץ עצמו, אלא ביצירת ערך ורגש כלפי אותה בובה אהובה מסוימת... להבדיל ממדף עמוס בובות.

מבוא לשיטת מונטסורי

זה להעריך את זוג המספרים התלויים על הון, להבדיל ממגירה עמוסה בשלל זוגות... ככל שיהיו יותר חפצים, כך הרגש כלפי זה ימעט עד בכלל לא.

מבוא לשיטת מונטסורי

8. הסביבה (ב)

בפרק הקודם התחלנו את השיח על קודקוד הסביבה במשולש המונטסורי. בפרק הזה נמשיך להעמיק בעולם הזה ונכוון את הזרקור על מושג התצוגה.

אז מהי בעצם תצוגה מונטסורית?

איך נארגן את המרחב כך שהילדה יוכלו ללמוד ממנו? אנחנו כבר מבינים שיש חשיבות רבה למושג היופי בתצוגה. מדובר במאפיין שנועד למשוך את העין ולגרות את הלידה לגשת למשחק במונטסורי, האסתטיקה חשובה מאוד ואנו נשים עליה דגש ומחשבה. בדיוק כמו שאנחנו משקיעים מחשבה בעיצוב יתר חלקי הבית (קרוב לוודאי שלא תשאירו את חדר השינה שלכם עירום מתמונות/ וילונות שידות... או לחילופין, עם ערימת חפצים רנדומליים על הרצפה...).

גם כאן, אנחנו נשקיע בנראות החדר של הילדה - החל מתמונות, כאלה המשדרות הרמוניות ו"על זמניות" ועד הוספת קישוטים במינון (למשל פרחים ו/או מכיות יפות מתחת למגשי המשחקים).

אנו נחלק ונסדר את המשחקים בתצוגה לפי נושאים, למשל - פאזלים, משחקי בניה ומשחקי קופסה. בעיקר נארגן את התצוגה והמרחב בכלל באופן שאינו מציף ומאפשר ~מרחב נשימה~ (להוריד עומס, זכרים?).

כאשר חלקי הפאזל מונחים בצורה נגישה בסלסלה יפה (מאשר סגורים בקופסה), וליד זה מוצגת תמונת הפאזל השלם - זה מזמין לשחק. פתאום אני רוצה, בא לי! קל לי לגשת ולקחת, ובהמשך לכך - קל לי להחזיר למקום. אם עשיתם פאזזה כרגע, אם תהיתם באיזו מציאות

מבוא לשיטת מונטסורי

"להחזיר למקום" זה אפשרי בכלל? נשמח להסביר! :

הסדר המאפיין את הסביבה המונטסורית,

הוא זה שבין היתר מעניק לילד את ההזדמנות *להבין את הסביבה* - לאן כל דבר שייך (הוצאתי משחק ופתאום יש "חור" בתצוגה... ברור לי לאן המשחק חוזר). יש מיקום קבוע לחפצים, קל לי להתמצא בה - יש בי ודאות וביטחון, קל לי להבין אותה - כי היא מונגשת ומובנת, אני רוצה להיות בה - כי היא מכבדת.

מושג נוסף שכדאי שנעמיק בו עוד הוא מינון כמויות הבחירה עבור הילד. על מנת שהילדה יגלו ויתרגלו את היכולת שלהם לבחור מהו רצונם האישי באותו רגע - עלינו להנגיש להם, באופן מותאם, את אפשרויות הבחירה.

כמה נהדר היה, אם היינו יכולים לבחור, כבר בימי היסודי, אם לעסוק כרגע בתרגיל חשבון או לחילופין, לקרוא ספר הרפתקאות מעניין? זו רק דוגמה, אך החיים שלנו רצופים במסגרות ובבחירה מעטה, עד לא קיימת...

כשאנחנו נותנים לילדה בחירה ספציפית במינון הנכון אנחנו בעצם מאפשרים לו להביט פנימה ולזהות אצלו את "בדיוק מה הוא רוצה". האימון של שריר הבחירה, הוא זה שיקנה לילדה את היכולת לתרגם החוצה - דבר שאינו מובן מאליו כלל וכלל (הלוואי על כולנו יכולת כזו...).

כמו כן, גם יכולת פתרון הבעיות מתפתחת ומתאפשרת בתנאים של בחירה כפי שתיארנו, בדיוק מאותה סיבה של התקרבות שלי אל עצמי ומשם מעבר אל שלב הביצוע כדי להוציא לפועל את הרצון...

מבוא לשיטת מונטסורי

נקנח בציטוט של מריה מונטסורי, שכמו תמיד גורם לחשוב וממשיך
להדהד:

"המטרה הראשונה של הסביבה המובנית היא, עד כמה שניתן, לאפשר
לילד להיות בלתי תלוי במבוגר".

מבוא לשיטת מונטסורי

9. הסביבה (ג)

בפרק הקודם למדנו על המושג "תצוגה מונטסורית". הבנו שהבית/הגן מסודרים עבור הילדים, כמו חלון ראווה מפתה ומעורר השראה. אז הילדים ראו, הסתקרנו ונכנסו. עכשיו, מה הם ימצאו ב"חנות"? כלומר, מה מונח על המדפים המונטסוריים? מריה מונטסורי הבינה שהתשוקה הגדולה ביותר של ילדים, היא לחקור את העולם אליו הם גדלים. אם כך, התפקיד שלנו הינו, בניית סביבה עבורם שבעצם מייצגת את העולם. בסביבת מונטסורי יהיה ייצוג מוחשי של העולם כולו - בקטן. לכן על המדפים יהיו הזדמנויות ללמידה על כל מה שהעולם שלנו מכיל: פאזלים של העולם, יבשות, מדינות... (גיאוגרפיה) בעלי החיים והצמחים בעולם (זואולוגיה ובוטניקה) שלל הצורות הגיאומטריות מהן הכל בנוי (גיאומטריה)

איך לספר למישהו רעיון שיש לי בראש בלי שאוכל להשתמש בדיבור?

(שפה - כתיבה וקריאה) איך מחשבים כמה לשלם במכולת? איך יודעים כמה צלחות לערוך על השולחן? (עולם המספרים המרתק) וכן, אנחנו שגדלנו במערכת הקונבנציונלית, רובנו בטוחים שחשבון זה תחום קשה ושנוא, אבל אין ברירה...

לעומתנו, כל מי שלומד חשבון במונטסורית, דווקא בטוח שזה כיף גדול! אם כך, על המדפים במונטסורי, יונחו משחקים מגניבים שילמדו את הילד משהו על העולם. (ויש עוד מלא תחומים שלא ציינתי, כמו: אומנות, תורה, ספרות...) כשאנחנו מחליטים מה לשים עכשיו, חשוב לנו תמיד להיות רלוונטים לילד. כלומר, אם הילד מתעניין בשעון, אז נניח על המדפים, משחקים בנושא המספרים עד 12, בנושא השברים (חצי/רבע...), סוגי

מבוא לשיטת מונטסורי

שעונים מעניינים כגון: שעון שמש/חול, מחוגים, מטוטלת...) וכמובן תרגילים (שזה משחקים במונטסורית) שמלמדים לקרוא שעון.

שימו לב לעקרון נוסף שלמדנו פה:

שבמונטסורי אנחנו צופים מראש, מה יהיה המכשול שהילד יתקל בו, ודואגים להסיר אותו מבעוד מועד. לדוגמא, בנושא השעון: צפינו שהילד לא יבין מה זה "חצי", כשננסה ללמד אותו שהשעה 3 וחצי. אז מראש הנחנו תרגיל שמלמד זאת.

מבוא לשיטת מונטסורי

10. הסביבה - תחומי דעת

בפרק זה נמשיך (ונסיים) לעסוק בסביבה, תוך התמקדות בתחום גדול וחשוב - "כישורי חיים". מדובר בתחום המכיל בתוכו מספר תתי תחומים כשכל אחד מהם מהווה עולם שלם בפני עצמו (למשל - תחום טיפוח אישי, שליטה בתנועת היד, כישורי אוכל, טיפול בחי וצומח... ועוד ועוד). המשותף לכולם הוא העיסוק באיזושהי עשייה הלקוחה מהיום-יום שלנו. המטרה של תחום כישורי החיים היא להקנות לילד מיומנויות שונות אשר יסייעו לו להבין את העקרון שבפעולות השונות ובתוך כך יפתחו בין היתר את המסוגלות ותחושת העצמאות.

כבר הבנו שילדים מאוד, אבל מאוד אוהבים להרגיש משמעותיים - לדעת שהם חלק ממשהו שיש להם תפקיד. הבחנה נוספת שבדאי תוכלו להזדהות איתה, היא העובדה שילדים תמיד ימשכו לאביזרים מעולם המבוגרים... (הצרור מפתחות הרבה יותר אטרקטיבי מהבובה שלי, הסירים והמחבתות, הרבה יותר מפתים מהדלי מפלסטיק שבחצר...). בדיוק על ההנחה הזו מתבססת צורת העבודה המונטסורית, בנוגע לתחום כישורי החיים - ככל שנאפשר לילד. הלהתעסק בדבר האמיתי, כך יגדל העניין שלו. בתרגיל שנגיש ומשם תגיע הלמידה והערך המוסף הנלווה לה.

אז איך בעצם ננגיש לילד תרגיל כישורי חיים? אולי לפני כן כדאי שנבין מהו "תרגיל" במונטסורית? התרגיל הוא החיבור בין הכיף שבמשחק, לבין עשייה שיש בה למידה ויצירת משמעות. לכל תרגיל מונטסורי קיימים 2 סוגים של מטרות: מטרת על ומטרת קרקע.

מטרת הקרקע היא ארצית - כלומר, המיומנות שהיינו רוצים ללמד את

מבוא לשיטת מונטסורי

הילדה כתוצאה מהתרגיל - ללמוד לתפוך, ללמוד להתלבש לבד, ללמוד לחתוך סלט...

מטרת העל היא המטרה הגבוהה יותר שלשמה אנחנו עושים את התרגיל. היא מזכירה לנו את ה"למה?"

לדוגמא: כשילד לומד לקלף גזר בתרגיל, מטרת העל הן: להגדיל את טווח הקשב והריכוז הגדלת טווח הזיכרון פיתוח הסקרנות כבוד לסביבה פיתוח יכולת ההתמדה העלאת הבטחון העצמי ויש עוד...

הרבה פעמים כשרק מכירים מונטסורי, עלולים לחשוב שהמטרה בתרגילים, היא "רק" ללמד מיומנויות חיים (שזו מטרה ראויה ביותר בפני עצמה). אך ככל שמעמיקים בלימוד המונטסורי, מבינים את הערכים הנפלאים החבויים, בכל קילוף גזר או רכיסת כפתור. בבואנו לבנות תרגיל מונטסורי, (בואו נדבר על ה"איך") ישנם כמה עקרונות מהותיים: ראשית, מריה אמרה "לבודד את הקושי" והכוונה היא שעלינו לזהות מהי מטרת הקרקע של התרגיל ולדאוג שתהיה לו מטרה אחת, כדי שהילד יוכל להתמודד רק עם אתגר אחד ("לבודד את הקושי").

כלומר, כל פעילות יומיומית עלינו לפרק לביסים קטנים,

כאלה שהילדים יוכלו לבצע, תוך חוויית הצלחה, ובאופן שיאפשר להם את האימון הנדרש על אותה פעולה יומיומית.

ברגע שהילד למד להשחיל או לכפתר, הוא מתאמן רק על הפעולה הזו ועליה הוא חוזר מספיק פעמים. הוא צובר ביטחון שמקנה לו עצמאות בבואו לעשות את הפעולה בהמשך עם החולצה שילבש.

אם כך, כמעט כל תרגיל הוא חלק מרצף של תרגילים, הבנויים לפי דרגות

מבוא לשיטת מונטסורי

קושי הולכות וגוברות. יש להדגיש כי הדבר הזה נכון לגבי הגןובבית פחות נתמקד בבניית רצפים שלמים,אלא נגיש תרגילים שתואמים את דרגת הקושי של ילדינו הפרטיים.

עקרון נוסף בתרגיל המונטסורי זה האופן בו התרגיל מונגש:

חשוב שהפרופורציות יהיו נכונות - הן מבחינת הגודל של האביזרים כך שיתאימו לאחיזה של הילדה. וכלה במשקל של אותו אביזה, כך שיזדקק למינימום עזרה אפשרית, עד בכלל לא.

על התרגיל להיות מונגש גם באופן שבו הוא יהיה מלא ושלם כבר ברגע הימצאותו בתצוגה. על המגש בו מונח התרגיל, יהיו מראש כל האביזרים הדרושים - הקנקן יהיה מלא (בדיוק במידה הנכונה לכלי אליו נשפוך את הנוזל) והסמרטוט יהיה מונח ליד, כדי שיהיה קל לנקות מיד אחרי.

יש עוד המון דוגמאות כמובן, אבל מה שחשוב להבין זה שהתרגיל מוגש בשלמותו - הוא יראה אסתטי ומזמין, הכלים יהיו יפים והכל יהיה מוכן כך שהילד יוכל לבצעו בעצמו ולדעת בעצמו אם עשה נכון או לא (זה נקרא במונטסורית: "מערכת בקרת טעות עצמית") בגלל שיהיה לו ברור מתי הצליח, הוא יחווה אישור פנימי, תחושת המסוגלות שלו תגבר והבטחון העצמי שלו יתחזק

עד כאן באשר לקודקוד הסביבה במשולש המונטסורי, כאשר בפרקים הבאים נעסוק בקודקוד המבוגר.

מבוא לשיטת מונטסורי

11. המבוגר (א)

בפרק הזה אנחנו מכוונים את הספוט עלינו - המבוגרים, דרך הזווית המונטסורית. כמה חשיבות וכמה משמעות יש למבוגר, קרי המחנך במשולש המונטסורי. מרתק להבין כמה פשטות ובהירותנוצרת מול ענינו, כאשר אנחנו באמת מבינים באופן מונטסורי את התפקיד שלנו בחיי הילדים.

מאיפה כדאי להתחיל? מה הכי חשוב להבין כנקודת מוצא, ממנה נצעד יחד? ראשית, *פשוט לראות את הילד*. לא לחינם מונטסורי ביססה את האמירה הזו והיא משמשת כאבן דרך ביחסים עם הילד. "לראות את הילד" זו אמירה מאוד גדולה וכללית, אך היא נפרטת לכמה וכמה דגשים, כאשר המשותף לכל אלה, זה להיות נוכחים כמה שניתן ב"כאן ועכשיו", על מנת לראות מה הצורך של הילד, מה הנטייה הטבעית שלו כרגע. מכאן נדע לאפשר לילד לראות את הצורך שלו. לראות את עצמו.

אחד האלמנטים שמייחדים את הילד המונטסורי, הוא היכולת לתת לעצמי אישור פנימי. התפקיד שלנו הוא להמשיך לתת לילד, דרכים בהן יוכל לאמן את שריר האישור הפנימי, כך שיוכל לגדול ולהביא את היכולת הזו איתו לעוד המון רבדים וסיטואציות בהן יתקל.

בכל תרגיל מונטסורי, אנחנו מנגישים לילד את היכולת ל"בקרת טעות עצמית" ובכך גם את היכולת לדעת האם הצליח. הילדה יכולה לראות בעצמה אם השלימה את המשימה, זה נורא ברור לה אם התרגיל עבד וכך היא יכולה לאמן את המנגנון הפנימי שלה.

תחשבו על זה – הרבה פעמים במקום, תשואות רמות ושלל מחמאות

מבוא לשיטת מונטסורי

(שייתכן שלא תמיד יש בהן צורך התואם לסיטואציה), כאן אני יודע בעצמי שהצלחתי וזה מרגש אותי ומחזק אותי.

אם כך, כמבוגר, יש חשיבות רבה שלי בהנגשת הסביבה עבור הילד. "לפעול דרך הסביבה ולא דרך הילד" - אני אתאים את הסביבה, במקום לנסות לתקן ולשנות את הילדה. כך למשל אצור עבורה מקום מתאים לחליצת הנעליים בשובה הביתה או אזיז את המיקום של הכוסות במטבח כך שלא יהווה מכשול אם תרצה לגשת ולשתות.

לא פעם שינוי הסביבה, משפיע על הילד. אנחנו רואים זאת על בסיס יומיומי: איך אנחנו משנים משהו בסביבה ומשהו משתנה בהתנהגות הילדים, בלי שהיינו צריכים להגיד כלום (זה די מדהים - דרך חדשה לפעולה שממש עובדת לנו ומחליפה את הדרך הקודמת של: "כמה פעמים אמרתי לך ש...")

כמובן שגם אלמנט היופי, קרי יצירת סביבה מזמינה כחלון ראויה, תתרום כאן והיא שזורה כחו השני לאורך כל העשייה שלנו.

בפרק הבא אנחנו נעסוק ב"האם לתקן ואיך לתקן את הילד?" ניגע באופי התקשורת עם הילד ונדבר עלינו כמודל לחיקוי

מבוא לשיטת מונטסורי

12. המבוגר (ב)

פרק זה מסיים את המבוא לשיטת מונטסורי וחותם אותו בהמשך קודקוד המבוגר והתקשורת מול הילדה. דיברנו על כך שהמבוגר תפקידו הוא להתאים את הסביבה, קרי "לתקן אותה" מאשר את הילד ובכך להשפיע עליו בהיבטים השונים.

בבואנו להדגים תרגיל לילד,

אנחנו נדאג לתמלל את עצמנו ואת הפעולה שאנחנו מבצעים. עצם התמלול (חשוב לא להגזים ולתמלל יתר על המידה...), מאפשר לילדה להבין מה הלך המחשבה.

תוך כדי שאתאר את הפעולה "אני מוזגת מים מהקנקן לכוס" אני אדגים את הפעולה הזו. חשוב להבין! במידה והתרגיל לא צלח מצד הילד, אנחנו נדגים מחדש איך עושים את נכון - ברוח טובה וחלילה מבלי לייצר איזושהי אווירת אשמה (כי למי יש חשק ללמוד משהו כשהוא מרגיש אשם?). אנחנו נעדיף להדגים שוב בפעם הבאה מאשר לתקן מריה מונטסורי אמרה: "teach, dont correct" כלומר, "תלמד, אל תתקן" ומיכל גבאי אומרת: "אשמה מעכבת למידה"

חשיבות נוספת לאיפוק שלנו, שלא לתקן ילד באמצע התרגיל, היא שגם אם לא "עשה אותו נכון", קריטי לנו לאפשר לילדה כמה שיותר חוויה של ריכוז. בין אם הילד מבצע את התרגיל כמו שהתכוון המשורר ובין אם לא - אנחנו אף פעם לא נקטע ילדה מרוכזת הנמצאת "באמצע" משהו, אלא אם היא גורמת נזק לתרגיל, לעצמה או לאחר. מונטסורי אמרה ש"התנאי ההכרחי הראשון לכל התפתחות של ילד, הוא ריכוז". אחד התפקידים

מבוא לשיטת מונטסורי

המשמעותיים ביותר שלנו, הוא לשמור על הריכוז של הילד.

בעצם, מעל לכל הנאמר כאן (ובכלל) מרחפת החשיבות הרבה של המבוגר כמודל חיקוי: המבוגר כמי שמסדר לילד אווירה טובה וחיובית (אשמה OUT), המבוגר כמי שמאפשר לילד לחוות, להתרכז ולהשריש בעצמו הרגלי עבודה, המבוגר כמי שמדייק עבור הילד את התרגיל - לא קל מידי, כדי שלא ישתעמם וגם לא קשה מידי, על מנת שיחווה הצלחה והנאה.

אני חושבת שהפעם יהיה נכון לצטט שוב את מיכל גבאי, שליחתה של מריה באומרה - "כף במונטסורי זה לא מותרות". משפט כל כך נכון כי הוא מזקק את העיקר שבשיטה המופלאה הזו. אנחנו כאן קודם כל ולפני הכל כדי לחוות כף וזרימה עם הילדים שלנו. אחרי שהבנו את זה, אנחנו ממשיכים הלאה ומנגישים להם עולם שלם של למידה לחיים.

מקווים שהפקתם את המיטב מהמבוא הזה, ורכשתם תובנות ורעיונות איך לגדל ילדים יצירתיים יותר, עצמאיים יותר, ומאושרים יותר!